

SANJA STAPIĆ
spektar@slobodnadalmacija.hr

M

ladi u Hrvatskoj najdulje ostaju živjeti kod roditelja, više od polovine ih ne odlazi od majki i očeva lako i brzo kao što to čine Švedani ili Danci. U Hrvatskoj 58,7 posto mladih u dobi od 25 do 34 godine živi s roditeljima i to je rekord na udjel u cijeloj Europskoj uniji, objavio je Eurostat podatke za prethodnu godinu. Te je godine, prema dostupnim podacima domaćeg statističkog zavoda, mladih u Hrvatskoj u dobi od 25 do 34 godine bilo je 539.800, što znači da njih 316.860 živi s roditeljima. Najmanje mladih s roditeljima živi u Danskoj, njih 3,8 posto, u Finskoj 4,3 posto i šest posto u Švedskoj. U Europskoj uniji 28,5 posto osoba u dobi od 25 do 34 godine živi s roditeljima, a od kuće odlaze s prosječnom 26 godina.

Mladi odrasli ljudi na Malti i Hrvatskoj ostaju najduže u roditeljskom kućanstvu. Na Malti roditeljski dom napuštaju u prosječnoj dobi od 32,2 godine, a u Hrvatskoj s

bu mladih za osamostaljivanjem. Tako mladi očekuju od društva i države da im pomogne, čekaju tu pomoć sjedeći skrštenih ruku, neki obilaze kafiće, neki depresivno sanjaju o boljem životu, neki odlaze u druge zemlje "trubom za kruhom"...

Socijalna ranjivost

Prof. dr. Leburčić ističe da se mladima bitno produžio proces obrazovanja, termin prvoga zapošljavanja, dok je kategorija stalnoga posla postala skoro pa utopijska želja. Dakle, objektivni uvjeti pristupa mladima materijalnim dobrima, uz otežane mogućnosti političke angažiranosti i slično, marginaliziraju mlade.

Mladima je teže negoli drugima, jer otežano sagledavaju vlastitu budućnost i perspektive, jer im je u startu otežano stjecanje nekretnine, dionica, uštedevine... Vođenje samostalnoga života postaje nemoguće bez podrške roditelja, jasno, samo onih roditelja koji to mogu i žele. Ipak, mladi tako postaju potvrda europskoga trenda, po kojem su u zemljama srednje i sjeverne Europe mladi već tijekom 90-ih postali najsiromašnija društvena skupina. Tu se još upliću i brojni drugi rizici društvene diferencijacije, uz nedostatak kvalitetne socijalne zaštite, do bujanja fenomena kao što su organizirani kriminal,

i društvene mreže javljaju kao prostori u kojima se mladi susreću, žive, pa čak i nalaze brojna zadovoljstva koja im realni životi ne pružaju... Eurostat je također objavio da su Hrvatima koji najteže odlaze od roditelja, slični Slovaci, 55,5 posto njihovih potomaka u dobi od 25 do 34 godine ne žuri s odlaskom iz roditeljskih domova, takvih je 55 posto mladih Grka, 51,5 posto Maltežana i 48,9 posto Talijana. Ugledni ekonomski analitičar prof. dr. Predrag Bejaković objašnjava da je kasni odlazak od roditelja, stvar tradicije u mediteranskim zemljama. Ne misli da je ta tradicija dobra, ali ni da je naročito loša.

Neodgovorno društvo

Netko je tu malo bolji, netko malo lošiji, ali svi smo tu negdje, Italija, Španjolska, Portugal, Grčka i mi. To je tradicija u mediteranskim zemljama. Roditelji će biti gladni, ali će osigurati svoju djecu koliko god mogu. Ako znate da ste osigurani, a jeste osigurani ako vas roditelji financiraju, onda možda ne žurite sa završetkom fakulteta ni s pronalaskom posla. Mi kao društvo nismo odgovorni, roditelji su neodgovorni prema djeci, to je kod nas duboko usadeno. Ako baš hoćemo, možemo donijeti zakon da djeca ne smiju živjeti s roditeljima, ali onda bi djeca živjela s tetama, tetina djeca s nekim drugim članom obitelji – naglašava prof. dr. Bejaković. Podsjeća da je Hrvatska dnevno imala vrlo visoku nezaposlenost mladih. No, nikog nije bilo na cesti, mladi se nisu previše organizirali jer su znali da će roditelji skrbiti za njih.

Svi smo mi krivi za to jer smo se naučili na to, bilo nam je dobro, ali to rezultira time da smo neodgovorni, da kasno ulazimo u život.

Mi ulazimo u život u 40. godini, a onda ne znate ekonomizirati s novcem ako roditelji nisu tražili od vas da sudjelujete u troškovima.

U vrijeme postkrize i visoke nezaposlenosti mladih to je bio jako dobar amortizer društvenih šokova. Da nije bilo obiteljske solidarnosti, pomoći roditelja prema djeci, problemi tranzicije i posttranzicije bili bi puno gori – ističe prof. dr. Bejaković.

FENOMEN PRODUŽENE MLADOSTI ČEŠĆE JE STVAR PRINUDE, NEGOLI IZBORA MLADIH, NO U DALMACIJI JE NERIJETKO POSRIJEDI I OVAJ DRUGI FAKTOR, ČAK I POSLIJE ULASKA U TRIDEŠETE, KAŽE SOCIOLOGINJA ANČI LEBURČIĆ

31,9 godine. Švedani se osamostaljuju s 21 godinom, a Danci s 21,1 godinom. Zbog čega je tako, pitali smo prof. dr. Anči Leburčić koja navodi niz razloga za takvo stanje stvari.

Fenomen produžene mladosti u Hrvatskoj češće je stvar prinude, negoli vlastitoga izbora mladih, no u Dalmaciji je nerijetko posrijedi i ovaj drugi faktor koji uvjetuje nerado odvajanje od obitelji čak i poslije 30-ih – kaže nam prof. dr. Leburčić sa splitskog Filozofskog fakulteta.

Ova sociologinja ukazuje da neki autori smatraju da su objektivni razlozi glavni, pošto društvo načelno ne prepoznaje i ne podržava potre-

maloljetnička delinkvencija, konzumacija droga, trgovina ljudima, seksualna eksploatacija, te umrežavanje socio-patoloških pojava kao što su razne diskriminacije, mobbingi, stereotipi i predrasude, nepotizmi – veli prof. dr. Leburčić i dodaje da mladi postaju nevjerojatno socijalno ranjivi, neki i socijalno isključeni.

Postoji još jedan značajan razlog kasnom osamostaljivanju, medijska konstrukcija mladenacke zbilje – nevjerojatno snažna uloga medija, posebno onih novih, koji uspješnije od niza drugih društvenih mehanizama, oblikuju živote mladih. Tu se virtualne zajednice

DIJAGNOZA UZROKA

Bespomoćni i suvišni

Većinu problema mladih društvo i javni servisi teško, nikako ili prekasno prepoznaju. Prof. dr. Anči Leburčić ukazuje da društvene institucije ne nauče mlade životnim vještinama koje će ih uspješno i relativno brzo socijalno integrirati. Razlozi tome su: - opća atmosfera u društvu i stanje duha koje razvija bespomoćnost, bezvrijednost, nesposobnost, suvišnost; - rasap vrijednosnoga

sustava, uz iskrivljenu tipologiju poželjnoga društvenoga ponašanja, jer su dominantne socijalne slike u čijem okviru caruju netolerancije, neosjetljivosti na tuđu bol, jad, neimaštinu, kao i korupcija/mito; - ne postoje društveni uvjeti za efikasno i realno ostvarivanje temeljnih ustavnih i ljudskih prava (pravo na rad, na stan, na humane stambene uvjete življenja...)

DALMATINSKA SPECIFIČNOST

Polupansion s roditeljima

Kao što bake unukama za 23. rođendan dobronamjerno zažugaju "mater ti je u tvojin godinama dvoje dice imala", tako je i Eurostat za Dan državnosti Lijepoj našoj uz obilježavanje i sreće šapnuo: slušaj, tebi 75 posto mladih od 26 do 29 godina živi s roditeljima".

Iako smo s tim poražavajućim brojkama rekorderi u Europskoj uniji, neuspješno smo tragali za radno sposobnim čovjekom da nam ispriča zašto ne želi pustiti maminu ruku. Oni koje smo znali - sad su podstanari u Irskoj. Oni koji su ostali, ne žele se slikati za novine. Priznaju - sramota ih je. Trećima je čak i dobro. Ne žele otići, roditelji im imaju apartmane koje oni u razgovoru s prijateljima nazivaju svojim, kao da su sami digli kredit pa ih otplatili. Kao da njima ide sav zarađeni novac. Oglašavaju smještaj preko interneta jer im se mama i tata ne znaju služiti računalom.

Nesvjesni kako je jednostavno postaviti slike na aplikaciju i pročitati notifikaciju kad bljesne na ekranu da je Hans uplatio tjedan dana noćenja u srpnju, naivno misle da im sin radi tko zna kakve kompleksne informatičke i marketinške operacije i u takvom odnosu - svi su, zapravo, sretni. Tridesetogodišnji mališani ljeti se tek stisnu uz majčine skute. Ali ne može se to baš, kako tvrdi Eurostat, okarakterizirati "životom s roditeljima" kad ih ostalih devet mjeseci godišnje u njeđrima nose trosobni apartmani na katu kuće. Tamo sami peru zahod, naručuju pizze, ali kako im matere dodaju punjene paprike u tećicama i suše robu, možda bi trebalo samo za Dalmaciju uvesti kategoriju "polupansion s roditeljima".

Riječ je ovdje o vršnjacima naše države, te prekrasne 27-godišnjakinje morsko plavih očiju i žitno zlatne kose koja još spava u dječjoj sobi ispod postera Petra Graše s početka karijere. Možemo i kroz njen način života promatrati ovaj fenomen. Evo, Hrvatska kao djevojka koja živi s roditeljima, prilično je inertna. Iz EU fondova dobiva džeparac, novac za šminku i izlaske, taman koliko joj treba. Nije pohlepna. Ima skuhano, ima oprano. Nervira je, doduše, zašto stalno mora polagati račune stričevima kad joj za Božić pošalju eure iz Bruxellesa. Ispituju je gdje je i s kim bila, zašto je toliko potrošila na skupocjeni parfem kad su joj novac dali za skripte, zašto gradi Zapadnu obalu ako su joj dali za sanaciju Karepovca, prijete joj da će biti u kazni, neće smjeti primirisati vanka barem tri vikenda...

Nju sve to nervira, ali ne razmišlja da se odseli. Dobro joj je. Dok mater usisava pod, digne noge na stol, jede sladoled i gleda Petra Pana. Evo, primjera radi, kupili su joj tri kante za razvrstavanje otpada i platili joj puste edukacije ne bi li naučila da papir ide u papir, staklo u staklo... I ona opet baca sve u isti koš. K tome još i zaboravi iznijeti smeće u kontejner pred kućom i sad joj, kako bi se reklo birokratskim rječnikom, prijete milijunskim penalima zbog lošeg gospodarenja otpadom. Ma, ne uzima ih ona za ozbiljno. Na jedno uđe, na drugo izađe. A roditelji k'o roditelji. Zna da je vole. Barem zbog ona tri mjeseca godišnje jer se tobože trudi oko turista. Kao, uostalom, i ostatak njenih vršnjaka. Ako promatramo iz Dalmacije - značajan dio od onih 75 posto.

ANDREA TOPIĆ

Prosječna životna dob u kojoj mladi u EU-i napuštaju roditeljske domove

- Malta **32,2**
- Hrvatska **31,9**
- Slovačka **30,8**
- Italija **30,1**
- Grčka **29,4**
- Španjolska **29,3**
- Portugal **29,2**
- Bugarska **28,9**
- Slovenija **28,3**
- Rumunjska **28,0**
- Poljska **27,7**
- Cipar **27,4**
- Mađarska **27,4**
- Latvija **27,0**
- Češka **26,4**
- Irska **26,3**
- Litva **25,7**
- Austrija **25,2**
- Ujedinjeno Kraljevstvo **24,4**
- Francuska **24,0**
- Njemačka **23,7**
- Nizozemska **23,6**
- Belgija **23,4**
- Estonija **23,1**
- Finska **21,9**
- Luksemburg **21,4**
- Danska **21,1**
- Švedska **21,0**

(podaci za 2017. godinu)

Netko je tu malo bolji, netko malo lošiji, ali svi smo tu negdje, Italija, Španjolska, Portugal, Grčka i mi. To je tradicija u mediteranskim zemljama. Ako znate da ste osigurani, a jeste ako vas roditelji financiraju, onda ne žurite sa završetkom fakulteta ni s pronalaskom posla, komentira Predrag Bejaković

